

Aan Provinciale Staten
Statencommissie MME

DATUM	28 januari 2014	REFERENTIE	Tomasz E. Jaroszek
ONS NUMMER	80F2C821	DOORKIESNUMMER	030 2582842
NUMMER PS	2014MME36	E-MAILADRES	tomasz.jaroszek@provincie-utrecht.nl
BIJLAGE	OP KvW met bijlagen		

Onderwerp Statenvrief: Vaststelling Operationeel Programma Kansen voor West 2014-2020

Voorgestelde behandeling: ter informatie

Geachte dames en heren,

Inleiding

Aanleiding

Graag informeren wij u over ons besluit van 28 januari 2014 om het Operationeel Programma Kansen voor West 2014-2020 vast te stellen.

Voorgeschiedenis

Het Operationeel Programma Kansen voor West 2014-2020 en de bijbehorende Slimme specialisatiestrategie West-Nederland (RIS3) zijn het resultaat van een intensieve samenwerking tussen de vier Randstadprovincies en de vier grote steden. Deze documenten vormen de basis voor de uitvoering van het programma Kansen voor West in de periode 2014-2020 dat gevoed wordt met middelen uit het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkelingen (EFRO). De acht Randstadpartners hebben al eerder hun krachten gebundeld bij de uitvoering van het eerste Kansen voor West Programma in de periode 2006 – 2013. De samenwerkende partners willen de nieuwe EFRO-middelen voor de periode 2014-2020 gericht inzetten om nieuwe en bestaande initiatieven, projecten en programma's op het gebied van innovatie en duurzame energie een extra impuls te geven.

Essentie / samenvatting

Uitgangspunt bij het opstellen van het programma waren de randvoorwaarden van de Europese Commissie en de eis van het ministerie van Economische Zaken om nieuwe EFRO-programma's aan te laten sluiten bij het Topsectorenbeleid van het Rijk. De inzet van de provincie Utrecht was bepaald door de Economische Visie 2020 en de (toen nog in ontwikkeling zijnde) Strategische Agenda van de Economic Board Utrecht. Via consultaties hebben het (innovatieve) bedrijfsleven (Kamers van Koophandel, MKB-Nederland, VNO-NCW West, individuele bedrijven), kennisinstellingen (universiteiten en hoge scholen) en andere economische partners (economic boards en intermediaire organisaties) input geleverd, waaronder vanuit de provincie Utrecht o.a.:

- Economic Board Utrecht, Taskforce Innovatie regio Utrecht, Utrecht Life Sciences, Utrecht Sustainability Institute, Utrecht Science Park, Utrecht Valorisation Center, Dutch Game Garden,
- Universiteit Utrecht, Hogeschool Utrecht en Hogeschool voor Kunsten Utrecht,
- Kring van Utrechtse Ondernemingen, Rabobank, Eneco, Lysias advies, Royal Haskoning DHV,
- gemeenten Amersfoort en Veenendaal.

Drie ontwikkelingen zijn bepalend geweest voor de keuzes die gemaakt zijn bij het opstellen van het Programma:

- 1) achterblijvende private investeringen in onderzoek en ontwikkeling;

- 2) beperkte toepassing van hernieuwbare energiebronnen en achterblijvende investeringen in energie-efficiency;
- 3) uitblijvende realisatie van economische en sociale samenhang binnen de grote steden;

Voor elk van deze ontwikkelingen is in het Programma een aantal doelstellingen geformuleerd, met bijbehorende acties en beoogde resultaten. Hieronder worden de eerste twee kort toegelicht. De derde ontwikkeling heeft betrekking op de zogenaamde Geïntegreerde Stedelijke Ontwikkeling (GTI), een separaat programmaonderdeel voor de grote steden.

Prioriteit 1: Innovatie

In Landsdeel West zijn veel MKB-ondernemingen actief die tezamen een belangrijke bijdrage leveren aan het bruto regionaal product. Daarnaast is in de regio een groot aantal hoogwaardige kennisinstellingen gevestigd. Het MKB en de kennisinstellingen weten elkaar echter nog onvoldoende te vinden. Daarnaast blijkt dat bedrijven die willen innoveren moeite hebben financiers te vinden die bereid zijn te investeren in de eerste fase van de ontwikkeling van nieuwe producten en/of diensten en in de groeifase. Deze knelpunten leiden ertoe dat innovatiekansen onbenut blijven. Het Operationeel Programma heeft daarom de volgende twee doelstellingen geformuleerd, in het bijzonder gericht op de cross-overs tussen de sectoren en de nichemarkten:

- 1) Het stimuleren van de ontwikkeling van (met name internationaal) vermarktbaar producten en diensten.
- 2) De beschikbaarheid van kapitaal voor innovaties bij startende en doorgroeiende MKB'ers bevorderen en de toeleiding naar dit kapitaal verbeteren.

Bijna 62% van het totale beschikbare budget zal ingezet worden in deze prioriteit op projecten die gericht zijn op:

- samenwerking van MKB onderling, met grote bedrijven en kennisinstellingen,
- toepassing van nieuwe kennis aansluitend bij eindgebruikers (proeftuinen / living labs),
- aanjagen van clusterontwikkeling via roadmaps, netwerken en verbindingen,
- toeleiding naar kapitaal en financiering van individuele R&D bedrijfsprocessen & toeleidingstrajecten,
- financiering voor de Proof of Concept fase (plan / ideefase / startfase),
- innovatiefinanciering t.b.v. marktintroductie.

Prioriteit 2: Koolstofarme economie

De hoge bevolkingsdichtheid en de grote concentratie van economische bedrijvigheid in Landsdeel West dwingen tot gerichte inzet op het terugdringen van CO₂-uitstoot, het bevorderen van hernieuwbare energie en het benutten van kansen voor energiebesparing. Financieringsproblemen verhinderen veelal een slimme uitrol van kansrijke projecten. Vraagbundeling en het organiseren van lokale partnerschappen zijn noodzakelijk om een impuls te geven aan de totstandkoming van een koolstofarme economie. Aanvullend op het Nationaal Energieakkoord heeft het Operationeel Programma de volgende doelstellingen geformuleerd:

- 1) Bevorderen van de toepassing van duurzame energieopwekking en toepassing van restwarmte.
- 2) Energiebesparing en opwekking van duurzame energie in de bestaande bouw.

Circa 20% van het totale beschikbare budget zal worden ingezet in deze prioriteit op projecten gericht op:

- (rest-)warmte en slimme toepassing biomassa,
- procesgerichte acties t.b.v. versnelling duurzame energieprojecten,
- integreren duurzame energie bij renovatie / transitie,
- vraagbundeling, business-case advisering, mobiliseren van partijen.

De hoogte van het EFRO-budget (voor Nederland, landsdeel West en provincie Utrecht) staat nog niet vast.

Op 2 december 2013 heeft de Europese Raad ingestemd met het Europees Financieel Meerjarig Kader. Hiermee is na een lang onderhandelingstraject het budget voor het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO) op de meerjarenbegroting van de EU duidelijk. Er is echter nog geen officiële brief van de Europese Commissie binnengekomen over de hoogte van het EFRO-budget voor Nederland. Uitgaande van de zogenaamde 'Berlijncriteria' op basis waarvan de Commissie de middelen verdeelt, zal dit ongeveer € 507,3 mln. zijn. Dit is substantieel (38%) minder dan in de afgelopen periode (2006-2013).

Op 4 december jl. heeft de vaste Tweede Kamercommissie Economische Zaken ingestemd met het voorstel van de staatssecretaris Dijksma over de verdeling van de EFRO-middelen over de landsdelen. Daarop is het voorstel als sterstuk door de Tweede Kamer aangenomen. De staatssecretaris wijkt in haar voorstel af van de criteria van de Europese Commissie ten nadeel van de economisch sterke landsdelen West en Zuid en ten voordeel van de economisch zwakkere landsdelen Noord en Oost. In haar verdeelvoorstel hanteert zij de gemiddelde EFRO-middelentoekenning over 2006-2013 als verdeelsleutel voor 2014-2020. Dat resulteert in de volgende verdeling van de nationale EFRO-middelen: West: 37,42%, Zuid: 22,40%, Noord: 20,41%, Oost: 19,77%. Uitgaande van de eerdere inschatting van het EFRO-budget voor Nederland komt het neer op circa € 190 mln. voor landsdeel West. De Europese Commissie kan mogelijk nog een bezwaar maken tegen dit besluit.

Voor de cofinanciering van de projecten in het kader van het Operationeel Programma Kansen voor West 2014-2020 is binnen de Reserve cofinanciering tot 2020 een bedrag van ongeveer € 17 miljoen beschikbaar. Dit bedrag zal in de vorm van cofinanciering, samen met de middelen uit het Europees Fonds voor Regionale

Ontwikkeling (EFRO), worden ingezet voor de realisatie van de Strategische Agenda van de Economic Board Utrecht (PS-besluit van 30 september 2013).

Meetbaar / beoogd beleidseffect

Het programma richt zich op duurzame economische groei met bijzondere aandacht voor het innovatief MKB, kennisvalorisatie, cross-overs, samenwerking tussen bedrijfsleven en kennisinstellingen, hernieuwbare energieopwekking en -besparing. Tot de resultaten zal behoren:

- meer nieuwe producten en diensten uit beschikbare kennis,
- meer en betere business cases en meer succesvolle innovatietrajecten,
- meer duurzaam opgewekt vermogen in MW, hoger percentage duurzaam energiegebruik, meer huishoudens met hogere energielabels.

Het EFRO-budget beschikbaar voor de uitvoering van het programma in de periode 2014 – 2020 staat nog niet volledig vast, maar zal naar verwachting ca. € 190 mln. bedragen voor de hele Randstad.

Financiële consequenties

Geen.

Vervolgprocedure/voortgang

Na de vaststelling door de colleges van alle 8 programmapartners (vier Randstadprovincies en vier grote steden), zal de Management Autoriteit de stukken aanbieden aan het ministerie van Economische Zaken. Die zal deze, na consultatie door de exante evaluator, ter beoordeling doorgeleiden naar de Europese Commissie. Op grond van vragen en of mogelijke opmerkingen zal het Operationeel Programma mogelijk bijgesteld moeten worden.

Voordat het programma daadwerkelijk uitvoeringsgereed is, moeten de partners binnen het landsdeel West nog

- besluiten over de interne verdeling van de EFRO-middelen,
- de uitvoeringsstructuur uitwerken en operationaliseren,
- het uitvoeringsconvenant tussen de partners opstellen en afsluiten over de uitvoering en de kosten ervan.

Daarna, naar verwachting in het najaar 2014, kan het programma van start gaan. In 2019 verricht de Europese Commissie en het Rijk een eerste evaluatie van de prestaties van het programma.

Concreet voorliggende vraag aan statencommissie / Provinciale Staten

Kennis te nemen van deze brief.

Gedeputeerde Staten van Utrecht,

De voorzitter,
De secretaris,